

TIDEHVERV

Nr. 8 - 85. årgang - Oktober 2011

INDHOLD:

Claus Thomas Nielsen:
Kirken og køkkenet 153

Søren Krarup:
Fhv..... 155

Margrethe Horstmann:
Folkekirken med lilla ble –
eller unaturen sat i system..... 156

Jesper Bacher:
Den frimodige martyrkirke ... 168

Søren Krarup:
Jonas fra Skovshoved 169

Finn Malthe Madsen:
Sandheden som befaling 170

Kirken og køkkenet

*Mennesket er i Guds billede skabt
med levende ord på sin tunge,
og derfor kan han mellem træ'r og dyr
med guderne tale og sjunge.*

Sådan synger vi med Grundtvig.
Men allerede for Grundtvig var det
en kampsang.

En sang vendt mod det menneske-
syn der var ved at bryde igennem på
hans tid: Det naturalistiske. Om det
menneskesyn skriver Grundtvig:

*Sjæle og kroppe med folkemund,
som trodser med ordet mod ånden,
de glemmer dem selv som menneske-børn
og bliver til dyr efterhånden.*

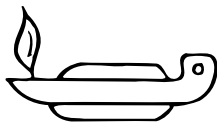
*Menneskelivet er underligt
for menneske som for myre;
men dyrelivet i menneske-ham,
det er et forhekset uhyre.*

Når mennesket glemmer, at det
er skabt i Guds billede og derved
på en gang gør sig selv til univer-
sets narcissistiske centrum og til

et umælende væsen, så bliver
mennesket ikke kun forvandlet
til et dyr, nej det synker – netop
fordi det er skabt guddommeligt –
endnu længere ned og bliver til et
forhekset uhyre, et monster i men-
neske-ham.

Har Grundtvig ret i dette, så er
vi ilde stedt, thi så er de naturali-
stisk funderede rædselsregimer i
det tyvende århundrede kun for-
varsler om, hvad vi kan vente os.
I dag er det jo ikke kun proleta-
riatets intellektuelle avantgarde,
som har et naturalistisk menneske-
syn. Efter en lang virkningshistorie
er det nu sunket ned gennem he-
le samfundet og er blevet det do-
minerende og toneangivende i al-
le klasser. Også i kirken og i åndsliv-
et i det hele taget. Det er kommet
på rygraden.

I dag mener man ikke længere,
at mennesket er et åndeligt væsen,
som har en krop. Man mener om-
vendt, at mennesket er en krop,
der muligvis producerer en ånd.

Ånd i betydningen en midlertidig bevidsthed. Ja, bevidsthed er ifølge videnskaben altid falsk bevidsthed. Bevidstheden tror selv, den er et nogenlunde autonomt subjekt, men det er den i virkeligheden slet ikke, forklarer videnskaben os. Bevidstheden er en illusion skabt af et samarbejde mellem kroppens utallige helt egoistiske gener, som hver især alene er interesseret i deres egen overlevelse. De har altså blot hver især fordele ved tilsammen at skabe bedraget om det menneskelige subjekt. Bevidstheden er et afaldsprodukt af det enkelte gens kamp for overlevelse.

Materien er det egentlige, ånden er kun et spildprodukt, mener man, hvilket så naturligtvis også medfører, at der er mest prestige i at beskæftige sig med materien.

Det betyder så endvidere, at åndslivet, dvs. finkulturen, universitetets åndsvidenskaber og kirken, skal legitimere sig selv på medie- og managementkulturens præmisser. Man forventer af kirken, at den har en vision og en strategi. At den gør sig nyttig.

Engang ville man hævde, at det er endnu mere meningsløst at kræve selvlegitimering og visioner af åndslivet og af kirken, end det er at kræve, at hjerte og lunger skal legitimere deres eksistens i brystkassen og fremsætte visioner for deres fremtidige virke. At kræve visioner for hjertets og lungernes arbejde er reelt at fratage dem deres rolle som fundament for alt andet, kroppen foretager sig.

Hvor man oftest i menneskeheden har set det åndelige (dvs. det humanvidenskabelige, det historiske og det religiøse) som det fundament hvorpå alt andet hviler, så ser man i dag det åndelige som det der kommer til alersidst. Lidt pynt oven på kransekagen.

*

Da den vestlige civilisation for omkring 120-30 år siden stod allerstærkest med vækstrater langt større end dem, Kina oplever i dag, da

80-90% af verdens bruttonationalprodukt var vestligt, da hele verden var underlagt vestens indflydelse, og da de europæiske befolkninger var de bedst uddannede, de mest civiliserede og dem med de højeste fødselsrater, jordkloden nogen sinde har set, da brugte man i Europas og Amerikas uddannelsesvæsen næsten al tiden på at dygtiggøre skolebørn og studerende i åndelige færdigheder. De rent praktiske kompetencer blev betragtet som lidt afsluttende pynt oven på en gigantisk kransekage af åndelig dannelse.

En europæer, som fik en universitetsgrad som læge, som jurist eller som fysiker, som blev ingeniør, general eller politiker, han havde brugt langt hovedparten af sine 17-18 år i uddannelsessystemet på fag som kristendom, historie, litteratur, græsk og latinsk poesi osv.

Stort set alle de britiske opfindere og politikere og alle de kaptajner, officerer og embedsmænd, der under dronning Victoria bestyrede halvdelen af jordkloden, kunne den europæiske historie på fingerspidserne, de kunne på stående fod citere Ciceros breve, og de havde i den såkaldte sorte skole brugt talløse timer på at forfatte egne digte på elizabethansk engelsk og på klassisk latin.

Selv på universitetet fortsatte man den almene dannelse og først sent på studiet valgte man sit specifikke fag. I Tyskland f.eks. efter 3 års alment filosofikum.

Dengang Europa var allerstærkest, mente man, at det at have sit åndelige fundament i orden var det allermest afgørende. Også for den materielle styrkes skyld. Thi det er ånden som levendegør materien, mente man.

*

Også i den mest ydmyge jyske landsbyskole. Man begyndte på landet almindeligvis skoledagen med mindst en times bibellæsning, salmesang og historielæsning. Enhver bondedreng stifte-

de næsten dagligt bekendtskab med de allermest ophøjede åndelige materier. Thi højere end Det nye testamente, de oldkirkelige trosbekendelser, reformati- onens katekismer og kirkens salmeskat har den menneskelige ånd aldrig bevæget sig.

Netop disse ting var enhver europæisk bonde indtil for ganske nylig nogenlunde fortrolig med. Han fik de fineste åndsprodukter ind med modermælken. Også før vi overhovedet fik skoler. Da en af vore pietistiske konger i starten af 1700-tallet sendte brev ud til alle danske sognepræster for at få deres svar på, om de ville anbefale, at der blev etableret skoler i deres sogne, da svarede de fleste præster på den egn, hvor jeg bor – og det er det alleryderste Vestjylland – at det var skam ikke nødvendigt, thi stort set alle børn læste allerede udmærket og klarede det fint, når de ved bispevisitatser blev overhørt i kirken. Sat på spidsen betyder det, at bondebørn år 1700 – børn som aldrig havde gået i skole – bemestrede et lix-tal, som en stor del af nutidens ungdom ikke bemestrer efter 9 års skolegang. Det betyder ikke, at jeg mener, at man dengang levede i et paradys, det betyder blot, at man lagde en umådelig vægt på også åndeligt at reproducere sig selv. Gennem åndelig rigdom lagde man fundamentet for den kommende materielle rigdom, ligesom vi nu gennem åndelig fattigdom lægger fundamentet for den kommende materielle fattigdom.

Hvor havde vestjyske børn lært at læse år 1700, og hvor var de blevet fortrolig med den hellige skrift og med den kristelige børnelærdom? (Og i øvrigt med hele den mundtlige europæiske eventyr- og folkevisetradition osv.)

Ja, det var de naturligvis ved deres mors langbord foran ildstedet derhjemme i gård og hytte. Og hvor blev de fortrolige med det ypperste af den europæiske poesi, kombineret med den himmelske metafysiske musik fra

Gregor den store til Johan Sebastian Bach? Det blev de naturligvis i kirken.

Alt dette, al denne åndelige opdragelse, skete, fordi man indtil for nylig havde den faste overbevisning, at mennesket før noget andet er et åndeligt væsen, og at vi som åndsvæsener på godt eller på ondt står i et ubrudt ånds-fællesskab med dem, der var før os og dem, der kommer efter os.

Firkantet sagt så betragtede man mennesket som en ånd, der har en krop. Vel har hvert menneske sin egen ånd, men denne ånd lever kun sandt ved at være en del af det levende fællesskab. Hver enkelt menneskeskabne er, mente man, en bro, der fører fra fortid til fremtid, og som er forpligtet på begge dele. Man er over for sine forfædre forpligtet til at føre deres ånd videre til de kommende slægter.

Alt dette betyder imidlertid ikke, at samfundet var statisk. Som bekendt var tiden fra år 900 til år 1900 tværtimod den mest dynamiske i menneskehedens historie og en tid, hvor stændersamfundet – modsat nutidens fordomme om det – også sikrede en social mobilitet, som aldrig før var set. (Og som nu formentlig er ved at forsvinde igen).

Kristendommen skænker det enkelte menneske et metafysisk ståsted uafhængigt af den historiske og sociale kontekst. Derved er det netop kristendommen, der er mulighedsbetingelsen for, at mennesket kan løsrive sig fra traditionen og fra den stand, det er født ind i. At alle mennesker er lige over for Gud har som et biprodukt, at de jordiske forskelle erkendes som arbitrære og ikke skal tages forfængeligt.

Galt går det først, når kristendommen sekulariseres, dvs. når den metafysiske virkelighed gøres dennesidig, og når den kristne eskatologi gøres præsentisk. Al mening ligger så i hin enkelte i nuet, hvilket også kan kaldes en ad ekstremum potenseret narcissisme.

Narcissisten er det helt isole-rede menneske. Der er ingen bånd, der binder ham. Heller ikke bånd til fortid og fremtid. X-faktormennesket.

*

Alt dette har også nutidens post-kristne teologi i øvrigt taget ad notam, og man har skabt en anti-metafysisk dogmatik, en afmytologiseret bibellæsning, en præsentisk eskatologi og en til hermeneutik reduceret trinitetslære. Det er mennesket, som producerer mening ved at røre rundt i sin egen navle. Narcissismens teologi.

Mennesket er i Guds billede skabt med levende ord på sin tunge, ...

Men dyrelivet i menneske-ham det er et forhekset uhyre.

*

Det Europæiske menneske er naturligvis ikke helt væk endnu. Det er stadig virkningshistorisk indlejret iblandt os. Men det forsvinder hurtigt, og man ser dagligt mere af det forheksede uhyres grimme ansigt.

Skal Europa genrejses, kan det kun ske gennem genskabelsen af de to vigtigste institutioner i Europas historie: Kirken og Kernefamilien. Eller måske mere præcist: Præsten og Husmoderen. Det er i Kirken og i Køkkenet, al dannelse og ånd i Europa er blevet ført fra en generation til den næste, og det er ved deres simultane nedlæggelse, Europa afskaffes.

Gennem kirken og den helt unikke kristne kernefamilie og dens kulturbærende husmoder blev Europa skabt og opretholdt, og det er kun, hvis de begge som fugl Fønix rejser sig af asken på ny, også Europa har en fremtid. Lad os alle bede.

Claus Thomas Nielsen

Fhv.

I tiden siden sidste nummer af Tidehverv er en fhv. blevet endnu mere fhv. Tidehvervs redaktør er nu ikke blot fhv. sognepræst, det, der mere fint hedder emeritus, men er nu også fhv. folketingsmedlem. Her findes så vidt vides ikke en finere betegnelse, hvad der måske er noget ganske passende i, men den fhv. sognepræst og det fhv. folketingsmedlem er politisk dog ikke helt fhv., idet jeg fortsat er medlem af Folketingets sydslesvigudvalg. Dette fortsætter jeg sandsynligvis med at være, eftersom jeg gerne vil søge at fastholde den sydslesvigske danskhed på at være dansk, ikke slesvig-holstensk eller regionalt bestemt eller en opgivelse af den nationale identitet, der forhen var Grænse-foreningens anliggende.

Der er imidlertid noget, der ikke bliver fhv., og det er Tidehverv. Jeg er kommet til at mene, at Tidehvervs opgave, anliggende og betydning er mere indlysende og påkrævet end nogensinde, for uden Tidehvervs rodfæstethed i luthersk kristendom, dansk ånd og folkelig uforbløffethed er der i grunden tomt og øde i Danmark og i hvert fald i dansk åndsliv og folkeliv. Det er ikke blot et spørgsmål om at have sans for sagen. Det er også et spørgsmål om at have mod til at turde sige det. Forargelsen over, ja hadet til Tidehverv i Systemet Politiken eller Det Journalistiske Venstre er vidnesbyrdet om Tidehvervs enestående betydning, og da vi er os denne vel bevidst, agter vi ikke på nogen måde at blive fhv., men fortsætter med at være saltet i Danmark og danskheden.

Søren Krarup